

Διάλεξη 7^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

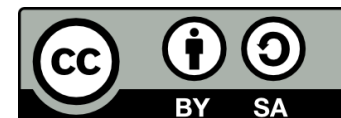

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

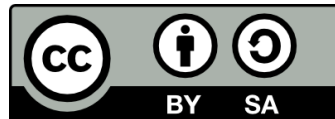

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Το νομικό καθεστώς των θρησκευτικών οργανισμών στη Λιθουανία
2. Η έννοια της θρησκευτικής κοινότητας και το δικαίωμα του αυτοκαθορισμού στη Λιθουανία
3. Το κονκορδάτο του Λουξεμβούργου με την Αγία Έδρα

Σκοποί ενότητας

1. Εξέταση των σχέσεων κράτους – θρησκευμάτων στην Λιθουανία
2. Εξέταση των σχέσεων κράτους – θρησκευμάτων στο Λουξεμβούργο

Σχολιασμός του κεφαλαίου για το νομικό καθεστώς

- Συνέχεια από το άρθρο της Jolanta Kuznecoviene για τη σχέση κράτους θρησκειμάτων στη Λιθουανία
- Υπάρχουν τρεις κατηγορίες θρησκευτικών κοινοτήτων:
  1. Παραδοσιακές
  2. Αναγνωρισμένες
  3. Άλλες
- Οι κρατικά αναγνωρισμένες συνιστούν ένα δευτερεύοντα τύπο παραδοσιακών θρησκευτικών κοινοτήτων ή ενώσεων. Ο κατάλογος των παραδοσιακών θρησκειμάτων έχει κλείσει.

Για το ζήτημα των θρησκευτικών σεκτών

- Υπενθυμίζεται ότι ο όρος σέκτα είναι πολιτικός και απαξιωτικός, όχι νομικός, για αυτό θα πρέπει να αποφεύγεται έστω κι αν περιέχεται σε πράξεις διεθνών οργανισμών, όπως η επιτροπή του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου. Μια ομάδα είναι είτε θρησκεία, είτε ψευδό – θρησκεία.
- Για την απόλαυση προνομίων μπορεί να υπάρχει νομικός ορισμός της θρησκείας και να ερευνάται αν μια ομάδα εμπίπτει σε αυτόν και να μένουν έξω οι ψευδό- θρησκείες. Ο ορισμός αυτός θα πρέπει να διαμορφώνεται έτσι ώστε να μην προκαλεί εντάσεις και αποκλεισμούς.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Η έννοια της θρησκευτικής κοινότητας και το δικαίωμα του αυτοκαθορισμού

Αυτονομία των Θρησκευτικών κοινοτήτων

- Το δικαίωμα του αυτοκαθορισμού είναι η κύρια αρχή που ορίζει τις σχέσεις κράτους και θρησκευμάτων στη Λιθουανία.
- Η εσωτερική αυτονομία των κοινοτήτων είναι εγγυημένη από α.43 συντάγματος : οι κοινότητες μπορούν να λειτουργούν ελεύθερα σύμφωνα με κανόνες θρησκευτικού δικαίου και καταστατικού τους, έχουν δικαίωμα να διακηρύσσουν ελεύθερα τη διδασκαλία της πίστης , να τελούν τις ιεροτελεστίες τους, να έχουν ευκτήριους οίκους και εκπαιδευτικά ιδρύματα όπου μπορούν να εκπαιδεύονται οι ιερείς στην πίστη τους, στην έκταση που δεν παραβιάζουν το λιθουανικό δίκαιο. (Kuznecoviene 2007: 349)

Αυτονομία των Θρησκευτικών κοινοτήτων (2)

Ο νόμος για θρησκευτικές κοινότητες και ενώσεις αφορά κυρίως την οργανωτική δομή των κοινοτήτων:

- α. 7: έχουν το δικαίωμα να οργανώνονται ελεύθερα σύμφωνα με την ιεραρχική και θεσμική τους δομή και να διοικούν την εσωτερική τους ζωή σύμφωνα με τους δικούς τους κανόνες του θρησκευτικού δικαίου, καταστατικά κτλ
- Το δικαίωμα αυτοκαθορισμού αναγνωρίζεται επίσης με την πρόβλεψη ευχέρειας των κοινοτήτων και ενώσεων να οργανώνουν και να αναπτύσσουν κοινωνικές δραστηριότητες, να μετέχουν σε φιλανθρωπικές δραστηριότητες και να λειτουργούν εκπαιδευτικά ιδρύματα και μια σειρά άλλων δικαιωμάτων, εφόσον δεσμεύονται από την πολιτειακή νομοθεσία λειτουργώντας ως ΜΚΟ. (Kuznecoviene 2007: 349)

Καθολική εκκλησία

Συμφωνία μεταξύ Αγίας Έδρας και Λιθουανίας για τις νομικές πτυχές των σχέσεων τους:

- α. 1 προβλέπει την ανεξαρτησία / αυτονομία καθολικής εκκλησίας και του κράτους, τονίζει ότι κατά την επιδίωξη εκπαιδευτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων της η καθολική εκκλησία πρέπει να τηρεί όχι μόνο το κανονικό δίκαιο αλλά και τις διαδικασίες του νόμου του κράτους.
- α. 5 αναγνωρίζει τη δικαιοδοσία της καθολικής εκκλησίας στη δική της σφαίρα.

Σχολιασμός

- Το α. 7 του νόμου επαναλαμβάνει τις δεσμεύσεις του καταληκτικού εγγράφου της συνάντησης συνέχειας της Βιέννης του 1989 του οργανισμού για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) και ορίζει το δικαίωμα ελεύθερης αυτοοργάνωσης των θρησκευτικών κοινοτήτων και ενώσεων.
- Στη Λιθουανία υπάρχει το δικαίωμα στην αυτοδιοίκηση με την ευρεία έννοια (νομοθετική , εκτελεστική και δικαστική εξουσία).
- Οι μη καθαρά θρησκευτικές αλλά θρησκευτικά αιτιολογούμενες δραστηριότητες (εκπαίδευση, φιλανθρωπία , ενημέρωση) δεσμεύονται από την πολιτειακή νομοθεσία (παρόλο που έχουν εσωτερική διοίκηση), δηλαδή το δικαίωμα στην αυτονομία δεν επεκτείνεται στις θρησκευτικά αιτιολογούμενες δραστηριότητες.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Κράτη και θρησκευόμενα στο Λουξεμβούργο

Το κονκορδάτο του Λουξεμβούργου με την Αγία Έδρα

- Παρουσίαση και σχολιασμός του άρθρου του καθηγητή Alexis Pauly «Κράτος και θρησκευόμενα στο Λουξεμβούργο».
- Παρουσίαση του κονκορδάτου του Λουξεμβούργου με Αγία Έδρα και κατ' αρχήν από το κονκορδάτο κατά τη διάρκεια της εποχής της ανεξαρτησίας.

Το Λουξεμβούργο υπό τον Γουίλιαμ τον 1ο

- Η ενοποίηση υπολοίπου Λουξεμβούργου με την πρωτεύουσα κάτω από μάλλον ασήμαντες περιστάσεις.
- Για την αποφυγή της αποδιάρθρωσης της διοικητικής οργάνωσης οι προηγούμενοι νόμοι έπρεπε να παραμείνουν σε ισχύ. Κατά συνέπεια πολλοί υιοθέτησαν τη θέση ότι το σύστημα του βελγικού κονκορδάτου ήταν σε ισχύ πλέον για το σύνολο του Λουξεμβούργου. Άλλοι υποστήριξαν ότι το σύστημα είχε καταργηθεί από τη συνθήκη του Λονδίνου.
- Το Λουξεμβούργο αποσπάστηκε από την επισκοπή της Namur και ενσωματώθηκε στο αποστολικό βικαριάτο της Πόλης του Λουξεμβούργου. (Pauly 2007: 366)

Το σύνταγμα του 1848

Το βελγικό σύνταγμα του 1831 χρησίμευσε ως μοντέλο για εκείνους που συνέταξαν το σύνταγμα του Λουξεμβούργου. Όμως στο θέμα της θρησκευτικής ελευθερίας ήταν πολύ περιοριστικό (λόγω της ισχυρής επιρροής των φιλελευθέρων). Οι συντάκτες του συντάγματος, χωρίς να θέλουν να απελευθερωθούν πλήρως από το κονκορδάτο του 1801 υιοθέτησαν τη θέση ότι ένα νέο κονκορδάτο θα επεξεργαζόταν και θα έπρεπε το ισχύον να παραμείνει σε ισχύ.

- Το α. 23 του συντάγματος του 1848 (α. 22 του ισχύοντος συντάγματος): η παρέμβαση στον διορισμό των ηγετών των θρησκευμάτων στο Μεγάλο Δουκάτο, ο τρόπος του διορισμού και της παύσης του υπόλοιπου κλήρου, η ικανότητα τους να επικοινωνούν με τους προϊσταμένους τους προκειμένου να ενημερώνουν το κοινό για τη δραστηριότητα τους, στην έκταση που αφορά τη σχέση μεταξύ εκκλησίας και του κράτους, αποτελούν ζητήματα συνθηκών που πρέπει να υποβάλλονται στο κοινοβούλιο.
- Μεταβατικές διατάξεις α.125 : ως ότου συναφθούν οι συνθήκες (α.23) θα έπρεπε να παραμείνουν σε ισχύ οι ισχύουσες διατάξεις που αφορούν τις εκκλησίες.

Η πρακτική εφαρμογή του κονκορδάτου

- Πολλές διατάξεις είναι πολύ αόριστες για να εφαρμοστούν. Χρειάζεται να ληφθούν μέτρα για τη συμπλήρωση και τροποποίηση αρχικού κειμένου. Συχνά όμως παρέχει το πλαίσιο εντός του οποίου μπορούν να λυθούν προβλήματα.
- Στο κονκορδάτο του 1801 δεν αναγνωρίστηκε η καθολική εκκλησία ως τέτοια , παρά μόνο μερικοί οργανισμοί αναγκαίοι για τη λειτουργία της.
- Το διάταγμα του 1809 αφορούσε τα εκκλησιαστικά συμβούλια: αναγνώρισε νομική προσωπικότητα και ρύθμιζε τη διοίκηση της περιουσίας του με τη σύσταση διοικητικών και εποπτικών αρχών. (Pauly 2007:367)

Το μοντέλο του κονκορδάτου

- Η διατήρηση του κονκορδάτου έδωσε αφορμή σε πολυάριθμες συζητήσεις. Για τους φιλελεύθερους 19ου αιώνα θεωρήθηκε έγκυρο εργαλείο ελέγχου και διατήρησης της εκκλησίας σε ορισμένα όρια. Για καθολικούς θεωρήθηκε ότι έπαυσε ή έπρεπε να παύσει να ισχύει διότι περιόριζε την ελευθερία της εκκλησίας. Ο καθηγητής Pauly πιστεύει ότι το κονκορδάτο ποτέ δεν καταργήθηκε τυπικά αλλά η ισχύς του διευρύνθηκε και τροποποιήθηκε.
- Είναι δυνατόν να μιλήσει κάποιος για ένα λουξεμβουργιανό μοντέλο κονκορδάτου, δηλαδή την αμοιβαία πρόθεση εκκλησίας και κράτους να επιλύουν από κοινού τα προβλήματα που ανακύπτουν και να παρέχουν αμοιβαία υποστήριξη σε οποιεσδήποτε δυσκολίες. Το κράτος παραχωρεί στην εκκλησία ορισμένη προστασία και σε ορισμένες περιπτώσεις οικονομικά μέσα στη διάθεση της. Η εκκλησία παρέχει ορισμένη ηθική υποστήριξη του κράτους και χρησιμοποιείται στη νομιμοποίηση αυτού. Όντας μικρό κι ευάλωτο, το Λουξεμβούργο θα ήταν ανίκανο να αντέξει μείζονα εσωτερική κρίση και η εκκλησία και τα συνδικάτα το λαμβάνουν υπόψη τους αυτό. ((Pauly 2007:367-368)

Η προσαρμοστικότητα του μοντέλου του κονκορδάτου

- Υπάρχουν λόγοι για τους οποίους ενθαρρύνθηκε η προσαρμοστικότητα του στο Λουξεμβούργου πχ δεν υπήρχε ποτέ ειδική κοσμική νομοθεσία. Το σύνταγμα του Λουξεμβούργου παρέχει λιγότερα πλεονεκτήματα στην Εκκλησία απ' ότι το βελγικό σύνταγμα.
- Ευκαμψία του διοικητικού συστήματος του Λουξεμβούργου. Εύκολο να βρεθούν λύσεις λόγω και μεγέθους. Υπάρχει ελαφρύς δισταγμός για τη ρύθμιση του καθεστώτος της εκκλησίας. Οι απόπειρες εξεύρεσης λύσης, πχ προσαρμογή των νόμων προϋπολογισμού μέσω νόμων που αφορούν πολιτική θητεία ή μέσω σιωπηρών διοικητικών συμφωνιών έχουν σημαντική υποστήριξη και συναίνεση στην κοινωνία του Λουξεμβούργου.
- Δεν είναι σαφώς προς το συμφέρον της εκκλησίας να ζητήσει αυστηρή νομοθεσία. Τα παράπονα της αφορούν στο ότι ορισμένα όργανα, όπως επισκοπές και ενορίες, δεν αναγνωρίζονται από το κράτος. Σχετικοί νόμοι εκκλησίας και κράτους είναι σε αντίθεση μεταξύ τους σε αυτό το σημείο.
- Σχέση εκκλησίας και κράτους στο Λουξεμβούργο καθορίζεται από ένα σύστημα κονκορδάτου , που διευκολύνεται από το Σύνταγμα, και κυρίως με την επίτευξη πρακτικών ρυθμίσεων και συμφωνιών. (Pauly 2007: 368-369)

Σχολιασμός

- Το σύστημα σχέσεων κράτους – εκκλησίας / θρησκευμάτων στο Λουξεμβούργο είναι το σύστημα του χωρισμού.
- Η ρύθμιση σχέσεων κράτους και καθολικής εκκλησίας διέπεται από το κονκορδάτο του 1801 του Ναπολέοντα Βοναπάρτη μεταξύ Αγίας Έδρας και Γαλλίας.
- Η εφαρμογή έχει προσαρμοστεί στα δεδομένα του Λουξεμβούργου. Επιτυγχάνονται πρακτικές ρυθμίσεις και συμφωνίες μεταξύ των μερών.

Βιβλιογραφία

1. Jolanta Kuznecoviene, Κράτος και Θρησκευάματα στη Λιθουανία και Alexis Pauly, Κράτος και Θρησκευάματα στο Λουξεμβούργο, στο Gerhard Robbers (επιμέλεια) (2007), μτφρ. Κυριάκος Κυριαζόπουλος, Κράτη και Θρησκευάματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σελ. 339-380
2. [Το σύνταγμα της Δημοκρατίας της Λιθουανίας](#)
3. [Συμφωνία για τις νομικές πτυχές των σχέσεων μεταξύ της Αγίας Έδρας και της Δημοκρατίας της Λιθουανίας](#)
4. [Καταληκτικό έγγραφο της συνάντησης συνέχειας της Βιέννης του 1989 του ΟΑΣΕ](#)
5. [Σύνταγμα του Λουξεμβούργου](#)

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

